Eduskunta
Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

HE 83/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kilpailuoikeudellisista vahingonkorvauksista ja kilpailulain muuttamisesta

Lakiuudistusten tavoite

Lailla kilpailuoikeudellisista vahingonkorvauksista pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston kilpailuoikeudellisia vahingonkorvauksia koskeva direktiivi.

Laki kilpailuoikeudellisista vahingonkorvauksista selventää kilpailuoikeudellisia rikkomuksia koskevien korvauskanteiden käsittelyä ja korvausvelvollisten vastuuta koskevia säännöksiä ja parantaa siten vahingon kärsijöiden mahdollisuuksia korvausvaatimustensa esittämiseen. Uudet säännökset on koottu erilliseen lakiin. Tämä säätämismenettely on selkeä ja toimivampi kuin se, että säännökset olisi sijoitettu kilpailulakiin.

Oikeus täyteen korvaukseen vahingosta

Lakiehdotuksen mukaan sekä luonnollisella henkilöllä että oikeushenkilöllä, joka on kärsinyt vahinkoa kilpailuoikeuden rikkomisesta, on oikeus saada täysi korvaus vahingosta. Vahingonkorvaukseen oikeutettujen piiriä esitetään selvennettäväksi siten, että korvaukseen olisivat oikeutetut suoran vahingon kärsijän lisäksi myös välilliset ostajat ja toimittajat.

On hyvä, että vahingonkorvauksen määrää ja korvaukseen oikeutettujen piiriä koskevia säännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi aiemmasta. Usein vahinkoa aiheutuu myös välillisille ostajille ja toimittajille. Vahingonkorvauksella maksettavan koron laskenta-ajan määrittäminen on ollut ongelmallista. Lakiehdotuksessa esitettyä koron kertymissäännöstä on pidettävä onnistuneena ja sen mukaista korkoa kohtuullisena.

Yhteisvastuu vahingosta ja korvausvelvollisuuden jakautuminen

Lakiehdotuksessa on säännökset kilpailuoikeutta yhteisellä toiminnalla rikkoneiden elinkeinonharjoittajien yhteisvastuusta. Vastuun määrää on rajoitettu seuraamusmaksusta vapautetun elinkeinonharjoittajan osalta. Tämän helpotuksen tarkoitus on vahvistaa elinkeinonharjoittajan kiinnostusta ilmiantaa kilpailurikkomus mikä osaltaan auttaa kartellien ilmituloa.

Myös mikroyrityksen ja pk –yrityksen osalta yhteisvastuun määrää on rajoitettu.

Yhteisvastuun sisältöä ja vastuun jakautumista koskevat säännökset ovat sinänsä selkeät. Käytännössä syyllisyyden määrään perustuva vastuunjako voi kuitenkin olla haasteellinen määritellä ja siihen tarvitaan ohjeistusta.

Työryhmä käsitteli myös kilpailuoikeudellisen vahingonkorvausvastuun toteutumista tilanteessa, missä liiketoiminta, jossa kilpailuoikeuden rikkominen oli tapahtunut, oli siirtynyt liiketoimintasiirrolla uudelle omistajalle. Liiketoimintasiirrossa vastaanottaja voi olla täysin tietämätön luovuttajan aikana tapahtuneesta kilpailuoikeuden rikkomisesta. Vastuun kohdistaminen edellyttäisi näyttöä vastaanottajan tietoisuudesta tai vastuu muodostuisi kohtuuttomaksi ja toisi merkittävää epävarmuutta yrityskauppoihin. Lakiehdotuksessa on päädytty siihen, että taloudellista seuraantoa koskevat kysymykset jätetään oikeuskäytännössä ratkaistaviksi, eikä sitä koskevia säännöksiä esitetä lakiin. Tämä on hyvä ratkaisu, koska taloudellisen seuraannon määrittely ja siitä aiheutuvat vastuukysymykset olisivat vaatineet laajan vaikutusarvioinnin, että vastuu olisi voitu kohdistaa oikeudenmukaisesti.

Vahingonkorvusvaateen vanhentumisaika

Vanhentumisajan määrittely on kilpailuoikeudellisissa vahingonkorvauskysymyksissä ongelmallista, koska tietoisuus kilpailuoikeuden rikkomisesta voi ilmetä useita vuosia vahingon aiheutumisen jälkeen ja toisaalta kilpailuasian käsittely eri oikeusasteissa vie usein vuosia. Lakiehdotuksessa oleva muotoilu vanhentumisajoista on selkeä ja onnistunut. Myös se, että vanhentuminen tulee katkaista kanteella, on hyvä menettely. Muunlainen epävirallisempi katkaisutapa toisi epävarmuutta korvausvaateen vanhentumiseen ja todennäköisesti aiheuttaisi ongelmia myös tällaisen katkaisun suorittaneen tahon näyttövelvollisuuteen.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Anja Tuomola
lainopillinen asiamies